

ЧУЖЕ

Відомий у ріднокраї уродженець Козирщини, Заслужений діяч мистецтв України Микола Дацик більшу частину свого життя, як кажуть, поклав на сценічний вітвар. Нині професор Рівненського державного гуманітарного університету Микола Дацик пробує себе у літературній творчості. Із-під його пера вийшло кілька прозових творів, у яких автор осмислює сторінки власного літопису та земляків. Пропонуємо увазі читачів децицю з доробку митця.

- Тату, що ти шукаєш? Мене вже ноги болять, - вкотре запитував малий Толик батька.

Вже й сонце під полудень, а батько все ходив по лісі, придивляючись, ніби в голос думаючи:

- Цю березу прийдеться таки зрізати. Ця частина стовбура піде на цвяхи, щоб підбивати підошви до чобіт, зимою треба буде пошити малим зо дві пари чоботят. З цього куска, від сучка до розноги, вийде гарних два дилі в хлів, воно краще було б осикові, але осики ще хай ростуть. А з розноги зроблю ще одного козла такого, щоб один кінець дерева був на землі, а другий на козлу, так можна буде різати на дрова довге дерево. Дальше вийде два стовпчики, ними заміню ті, які підгнили в плоті над долиною від річки. А з верхка вийде дві тички на сідало курям.

Ці батькові причитання біля кожного дерева Толик вже знав напам'ять. І що таки прийдеться зрізати одного клена на колодки й копила до саней, а дуба на клепки до цебрика і дишла до кірата. І знав, що батько обов'язково скаже:

- Толю, синочку, а цього ясена зріжемо тобі на нарти, а липу на досочки до вулика.

Свого лісу, крім поля, до 39-го року в них був добрий шмат, то на цей похід в ліс часом йшла половина дня. Та Толик добре знав і те, що нічого різати батько не буде, бо йому дуже шкода дерев, бо то є своє, і хай трохи підросте. А виріже малого грабчака на пужалю до батога, та одну ліщину на вудку і на цьому підуть додому, син втомлений, а батько приємно задуманий.

Батько продовжував:

- Оцього граба під осінь викорчуй, вийде гарних два полози на сані, бо ті зимою ползались, навіть в гостину прийшлося їхати на великих санях. Ще й Яків, брат, поглузував з мене:

- Ти, Михай, до мене приїхав у гості, чи по солопю на таких великих санях? Такої колпної дороги, то ж важко коням!

- Бач, сам же й поламав, а тепер кепкує з мене. Бо як приїздив до мене в гості на другий день Різдва і почали робити поїзда, щоб спускатись з горбка, то він своїх саней не взяв, а каже:

- Я візьму твої сані, бо до моїх прив'язані коні, я їх випряг і дав обрік.

- І не взяв великі, а ті такі хороші санчата, що я їх тримав для виїзду на базар, або в гості. І звідки то воно пішло, що на зимові свята спускатись з горбка на санях? Та щоб ще по одному, а то зв'яжуть одні за одними декілька великих саней, часом і до десяти. Понасідає, напевно півсела, і з криками, голосним реготом та візгами жінок не їхали, а летіли донизу з отого височезного горбка. То добре, коли на перших санях сядуть досвідчені дядьки і скерують так, щоб не заїхати на долині в рів. А найсмішніше було дивитись з боку, коли на долині перші сані різко повертали і їхали понад ровом, а задні йшли затоки і летіли прямо в рів. Зараз дивно, що в цій каші, яка утворювалась зі снігу, саней і людей, ніхто, якраз з людей, серйозно не страждав, хіба що ламались сані. Потім якось само собою переходили грати в сніжки. То були цілі баталії. Там вже була і юшка з носа, а часом і вибиті вікна, бо фронт цього сніжного бою чомусь завжди починався за селом, а закінчувався поміж хатами. А ввечері були багаті вечері, гостини, колядування.

Село жило як одна родина...

Від цих згадок про своє далеке дитинство Анатолія відволік якийсь шум. Спочатку здалось, що це мопеди їздять під будинком. Але які можуть бути моторолери, коли така рань, та й їздити тут немає де, за останні роки великої перебудови село із благоустрою дійшло краю - замість гарних асфальтованих алей, обсаджених квітами, зараз суцільні ями і вибоїни, так що по них не тільки їздити, а й ходити скоро буде неможливо. Вийшов на балкон і пожалкував, що це був не сон. Бо то не мопеди їздили, а справно працювала бензопила. Під балконом лежали, як підстрелені лані, рядок зрізаних лип. Вони лежали з протягнутими кронами, тільки вже не до неба. І ніби були здивовані:

- За віщо?

- За віщо з ними так?

- За те, що вони молоді, до 30-ти років дерева (як на людський вимір 15-тирічні дерева), щедро віддавали людям через бджілок-трудівниць свій трунок-нектар - напій богів, напували медовим ароматом свого цвіту навколишній світ, радо віддавали людям кисень і захищали своїми руками-вітами людей від жорстокого, наповненого радіоактивними та хімічними сполуками навколишнього середовища.

Затуманила очі Анатолія Михеевича гірка сльоза і пригадалась бувальщина.

Згадалось, як колись до дядька в село приїхав з внуками зять, а якраз в садку зародила дуже рясно молода черешня. То щоб не лізти на черешню за ягодами, зять взяв та й зрізав. А тестеві відповів:

- Що тобі, дед, шкода для внука кусок дерева?

Ріжуть, бо не шкода, ріжуть, бо не своє, ріжуть, бо чуже.

Ріжуть, ламають, руйнують, вбивають... І нібито все не з ними.

Ріжуть, бо не відають, що ліють.